

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס כתוב משה' ושה"ס, ירושלים

ז' אדר

הafil פור הוא הגורל"

"בתח"ש הראשון הוא ח"ש ניסן בשנת שפטים עשרה לפולק אַנְפָּרְוּשׁ י' כמה הוכחות דקדום מ吞 תורה הלך אחר הימים, כדכתיב הafil פור הוא הגורל לפפי המן מיום ליום ומחדש לחדש שניים עשר "יומם ולילה לא ישבותו" (נה ח כב) וכו', עכ"ל.⁵

וא"כ אף שםשה נולד בלילה לאחר ז' י"מ עדין הוא ז' בחודש, וכיוון בפי רשי' (שם) הafil מי שהafil ולא פירש מי ומקרה קצר שמייתתו היהת אחר מותנו תורה, נחשב שלידתו הייתה בח' ופיטרתו הוא: הוא הגורל - הכותב מפרש ומהו הפור הוא גורל הפול הנורל בז', ומתישבת קושיתת המהרשי' א' דמשום הכל מילוי ימי ושותתי באיזה חדש יצlich: מימים לימים - באיזה יום בחודש שניפל פור בחודש מגילה (גב) איתא "afil פור הוא הגורל", תנא כיון שנפל פור בחודש דברי המקונה.

ادر שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבועה באדר מות ובשבועה באדר נולד, עכ"ב.

ובפי רשי' (שם) הafil פור ומהו פור, הוא הגורל מיום ליום, באיזה יום יפול הגורל וכן מחודש לחודש. והגורל של כולם הטיל ביום אחד, ונפל לו הגורל על אדר, עכ"ל. [עפ"י הג' הב"ח שם].

ובספר שיח שרפי קודש (שם) וקשה להבין מפני הלשון, שברשי' ז'יל וכו', עכ"ל. כוונתו דמהחר שאמר דהימים עיי'ש בארכחה מש"כ בז'ה.

בעירות דבש (ח"אדרושג) וזה כוונת המן שהafil פור מיום ליום ומחדש לעד יומיים ליום ומחדש לחודש לחודש צרייך באור. גם להבין מה שנאמר במגילה (אסטר ט כו) כי על שם הפור נקרא שמו פורים, וא"כ מה לשון ובאים ולא פור לשון יחיד. אבל העין מבואר בגורלות אמות", והוא בז' אדר.

שנהוג היה כך בין חכמי קדם, כי ודאי על גורלות פשטוט אין לסמוק, ולפי משגנית דמשה רבינו נולד בלילה שלאחר ז', ולפנוי מותן תורה היה כי פשיטה אס תשים בקלפי י"ב פתקאות, בכל אחד נרשם חדש אחד, פשיטה שיעלה על ברוח חדש אחד וכו'. אבל עשה הגורל כך, השנה שנ"ד ימים עושים עני'ד פתקאות, ובכל פתק יום אחד, דרך משל, על הראשון ואעל הב' ב' וכון כלום, עד שעל הפתק האחרון כתובים שנ"ד, ואלו שנ"ד פתקאות היו מונחים בקלפי, ואח"כ לוקחים י"ב פתקאות, וכותבים לכל אחד חדש מתחלפים, מזה נפשוט כי הוא גורל אמת ויש בו צדק. וכך נאמר מיש שמקום אחר מותן תורה הולך הלילה אחר הימים שלמחרה, הי' ח' אדר יום הולדתו, אז שנותו התחיל בח' ונגמר בז', וא"כ א"ש דבראת בי' מותנו וכו'.

ادر, פושט שנית ידו ולוקח מתוך קלפי שעה פתק אחד, ועלה דrk משל פור ריבים, על שני גורלות, זה נכוו, עכ"ל.

חתרם סופר (במדבר לג לט) ואחרון בן שלש ועשרים ומתה שנה בmonths גס מתקיים שפיר מש"כ דבז' אדר", ובוים גס צ"ב בבדרי רשי' דבתוכה היללה הולך אחר יום הקודם מבואר שפיר בדרי רשי', דמכיון שאחר מותן תורה הולך הלילה אחר הימים שלמחרה, הי' ח' אדר מיש הולדה, ע"ז ניסן וע"ז אירן וכון כלום, ומיטילים אותן בקלפי שנייה, פושט ידו ולוקח מתוך קלפי שעה פתק אחד, ועלה דrk משל פור מיום ליום ומחדש לחודש, "שהי' ב' גורלות, וכל' נקרא פורים לשון ריבים, על שני גורלות, זה נכוו, עכ"ל.

ובשבוע באדר נולד, דכתיב "בן מאה ושנותי, גדי הלידה שתכפר על המיתה", המהרשי' א' הניל'. ואומר אני שזה בעצמו היה טעות הכנעני כי שמע אחרון מות בר"ח אבל עכ"ל. והנה במתה טעה המן, אמרתי בק' מהרש"א (קידושין לח א' בד"ה מל"א) שהקשה הקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום א' בד"ה היה לו למות וא"ו אדר כי בז' מילא י"ז כבר נכנס יום אחד בשנה הבאה ולא מילא שנותיו, ותני מהרים' א'יש בתשובה כי צדיקים דינם כמו קדשים דמוניים שעשו לקדשים, וא"כ מרעה"ה נולד בז' אדר לעת מנוחת ערבה בשבעה באדר מות משה.

ובשבוע באדר נולד, דכתיב "בן מאה ושנותי, גדי הלידה שתכפר על המיתה", המהרשי' א' הניל'. לא ב' הימים מלאו ימי ושותתי, גדי הלידה שתכפר על המיתה, המהרשי' א' הניל'.

ובב"ר אמר אני שזה בעצמו היה טעות הכנעני כי שמע אחרון מות בר"ח אבל עכ"ל.

ובח' אマהרשי' א (שם) בד"ה הafil פור הוא הגורל כו', דמייתנו מפורש בקצת מתוך הכתובים שbez' באדר מות כדאמרין ספ"קDKדושין לא' ומ"מ היה לרעתו שעי'ז ויידר ישראל ויחרם אותו את עריהם, והנה א' וכו', אבל שנולד בז' באדר איינו מפורש אלא מדרש חכמים הוא ה"ג טעה בהניל' ובאמת אחרון נולד בר"ח א' באדר שעה ממש שנולד שס' כו', וזה הדרש לא היה יודע המן. ונראה נמי מה שדקדק לומר שגם צדקה כי בעוד שלשה ימים אתם עוברים וג' (יהושע א' יא) הרי יום טעה בהר והיינו ואחרון בן קכ"ג שנה בmonths ליום דהיום נטה שנותיו קכ"ג בעמוד שבז' באדר מות, שמח נמי ביום המיתה, שהafil גורל מיום ליום דהיום באיזה יום בחודש נפל הגורל ב"ג באדר (וכמו שאיתא בגמילת אסטור ג' י"א) שהוא בתוך ז' ימים אבלות של משה שהיא מיתה בז' תקב"ץ].

ולפי המתבאר ייל' גם אחרון נולד בלילה שלאחר ר'ח' א' ובנתקיים ואדר, עכ"ל.

ומבוואר בדבורי דשפיר ידע הא דבז' באדר מות, וכמש"כ דמייתנו מפורש בקצת מתוך הכתובים שbez' באדר מות וכו'. אבל שנולד בז' באדר איינו מפורש אלא מדרש חכמים הוא שם וко', וזה הדרש לא להיא יודע המן, יעוויש.

גם ייש לבאר מה שכتب בח' א' מהרש"א וזה הדרש לא היה יודע המן, מילשלם דמי הימים ושוב קאמר שכבר שעה חמה וגשמי ברשותי והוא מפני שנטקשה שאילו נולד בז' אדר כבר נטמלו ימי ושותיו ואין אתה פטור מדמי הימים. ויל' דה' ק' דודאי נתבלה תפלתך בו' בו. ואם כן אין ראייה שנולד באדר. ועי' בח' א' מהרש"א (קידושין לח ברשותי אחר שסקעה החמה שלא אפסיד דמי הימים שהלוייך א' בד"ה מלא שנטקשה בז'ה.

אםנס יש לומר לדילתו היהת בלילה שלאחר ז' באדר ומשום לכך מלאו ולטובתי גס כן ירדן למלא בורות שלוי, ודאמר הגמון שכבר שעה ימי ושותתו בז' בו. ומה דנחشب שנולד בז' באדר ולא בח' אף שהלילה החמה אף על גב דלפי דעת האומות הולכת אחר יום שלפני הולך אחר הימים, יתבאר עפ"י מש"כ בהמקנה (קידושין לח בדבורי חז' בז' א' בד"ה דממי' ג' א' בד"ה י"ג השwi, וכ"כ בארץ החמים להמלביים) (אות' סי' ז).

אחר הלילה וזה יום אחר הוא כיון ששקעה חמה, עכ"ל.

¹ ואיל' הוא מכובן בפי שכטב ונפל לו הגורל על 'אדרא', פי' שני הגורלות נפלו על חודש 'אדרא'. דא' שהוא ב' גורלות כתב דנפל לו הגורל בלשון יחיד, לפי שני הגורלות הורו על דבר אחד.

² וכי דיוון שנולד בו מושיע של ישראל, הלידה חשובה יותר מן המיתה. (אסטר ג' י"ב) י' בז' יומם אחד בטלשה עשר לחודש שנים עשר', יתכן שהוא שהקfid שהיהה בז' אשר על דבר אחד.

³ ובספר טעמאDKדרא על כן קראו לימים אלה פורם על שם הפור, צ"ע דה' ל' ל' לקורות פור ולא פורם שהרי היה רק פור אחד. ויל' דמזה למדיו חז' בז' (אסטר רב' ז יא) שהתחילהafil פור על הימים ולא עלתה בז' והוא חזר והafil פור על החדשים ועלה בז' אשר ולכן נקרא פורם.

⁴ עי' מש"כ בז' בתפארת יהונתן (עה' י' שם).